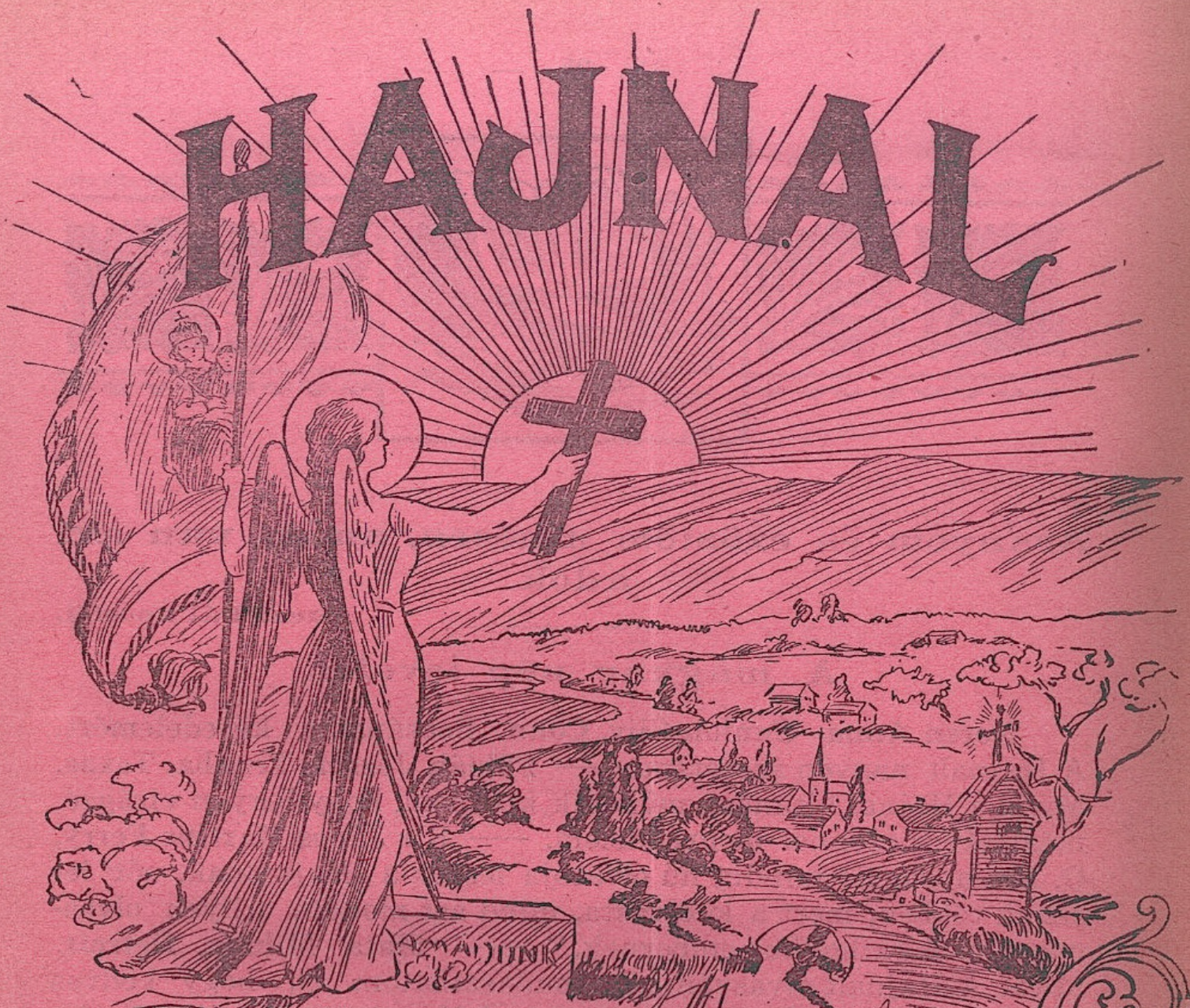

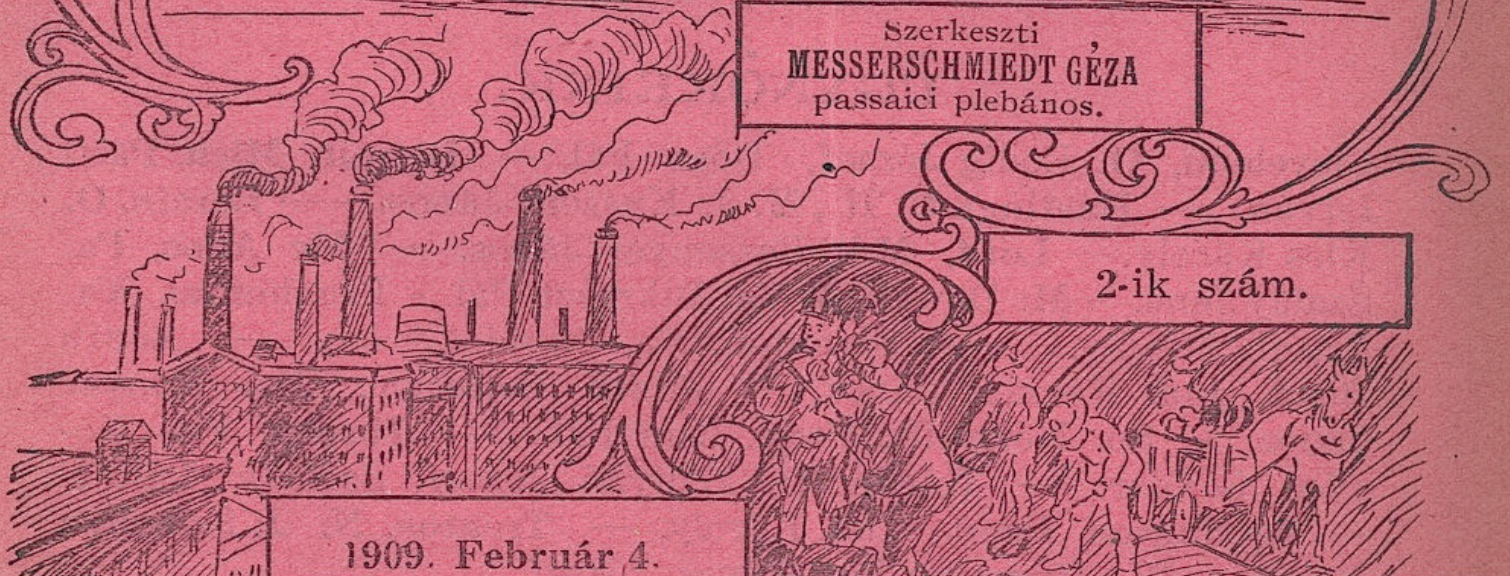
HAJNAL

Szerkeszti
MESSERSCHMIEDT GÉZA
passaici plebános.

2-ik szám.

1909. Február 4.

Aranyom és ezüstöm nincsen, amim van azt adok.

Szent Pál apostol.

A magyar nép levelei.

Koren Anna, Unnion Ciiy, Conn. Bocsánat a késedelemért. A Hajnalt nagyon szeretem. — Fábrián József, Tenaha, Texas. Mivel a Hajnal kitünően működik, kívánom, hogy legyen virágzó, másfélévre ezennel megrendelem. — Kis János, Martins Ferry, O. Manapságtól mindig hű olvasója leszek a Hajnalnak, sőt leszünk többen, mert a ki olvasta, mind azt mondta „ilyen olvasmány való katolikus embernek.“ — Mata Mihály, Detroit, Mich. A Hajnalt olvasván nem mulaszthatom el, hogy kedves szüleimnek is az óhazába meg ne rendeljem. — Mellik Gyula, Bridgeport, Conn. Isten áldását kérem a Hajnal gyarapodására. Katolikus embernek nélkülözhetetlen Amerikában.

ÜGYNÖKEINK.

Cleveland, O. Bodig József, Dósa Pál. — Detroit, Mich. Pálfi István. — Hastings U. H., N. J. Kucsera János. — Lorain, O. Kiss Károly. — Lord, Md. Bessenyei János. — Mc Adoo, Pa. Szalay Jenő. — Mc Dowell, WVa. Bikreszt Pál. — Pocahontas, Va. Kazai Mihály. — Scranton, Pa. Sági Lőrinc. — South Bend, Ind. Koczán János. — South Betlehem, Pa. Konyár János. — So. Norwalk, Conn. Kun Pál. — Throop, Pa. Kovács Sándor. — Toledo, O. Danykó József, Székely Bálint. — Torrington, Conn. Kiss Károly. — Trenton, N. J. Szmoliga Béla. — W. Hazelton Pa. Képes József.

H A J N A L.

No. 2. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Febr. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday by
Rev. Geisa Messerschmiedt
217 Third St. Passaic, N. J.

Megjelen minden hó első csütörtökén.

Subscription Price — Előfizetés
az Egy. Államokban és Kanadában
One Year - egy évre \$1.00
Magyarországon, külföldön
Egy évre \$1.60

Entered as second-class matter Jan. 15, 1909. at the post office at Passaic, N. J.
under the Act of Congress of March 3, 1879.

Nagyasszonyunk avatásra menetele.

A Tihanyban leledző felette agg és igenis jelős könyvből kiírta: Dénes plébános.

Asszonyunk Mária Urunk Krisztust Betlehemben Karácson éjjel szülte ez világra az stálóban. Stálónak mondatik a hely, mert a városnak barmai nyárban ebben szoktak volt delelni. Vala pedig e ház Dávid királynak az atyjáé: Jessze nevű emberé; ez okon a zsidók tartják vala az épületet és nem hagyják vala mindenestül fogva elpusztulnia Dávid királynak emlékezeteért. Itt ezen házban a boldog Szűz Mária megmarada a kis Jézuskával mind a negyvenedik napiglan, a melyik napon avatásra a templomba tartozós volt menni.

Mikoron a negyvenedik napra jutottanak, Asszonyunk Mária vevé Urunkat és szent Józseffel Bethlehemből menének Jeruzsálembe, hogy az Úr Isten parancsolatját bételjesitse! Az ó-törvényben az Úr azt parancsolta volt, hogy minden asszonyi lélek szülésétől fogva negyven napra fiával egyetemben a templomnak ajtajára menjen, ott fiát adja a pap kezébe, a pap pediglen hordozván a gyermeket vigye oltárnak elejébe és adjon hálát a született gyermekről.

Ezt is parancsolta továbbá az Úr Isten, hogy ha az asszony tehetős: áldozzon esztendőös bárányt, galambot és gerlicét; ha pediglen szegény volna: adjon két galamb vagy két gerle fiókot.

Miért pedig, hogy Asszonyunk igön szegény vala, nem áldozhata báránynyal, hanem két gerlicével, mint szent Lukács írja nekünk.

Az ó-törvényben pediglen olyatén szokás vala, hogy az asszonyi lelkök három rendben állnak vala a templomban: legelől állnak vala a szüzek, azután az özvegyek és legutól a házasok.

Asszonyunk Mária a templomba érkezvén kezd gondolkodnia: hová álljon?

Mert ő bizon (igaz) szűz vala, azért gondolá, hogy a szüzek közé áll. Mikoron pediglen oda állott a szűz leányok közé, azok megutálák asszonyunkat vélvén őt házasnak és nem szűznek. Kezdek azért asszonyunkat pirongatni és illetlen beszéddel illetni:

— „Te! Fiadat öledben vallod; miképen tehát véled, hogy társaságunkba méltó volnál? Menj azért innen a tehozzád hasonlatosakhoz!”

Asszonyunk Mária fejét lecsüggesztvén, szömeit lehajtván nagyon pirult arcával méne a házasokhoz. Azok is kezdék asszonyunkat bosszantani:

— „Te kevély asszony! Először nem akartál közénk jönni. Elmenj innen.”

És kiszorították őt a rendből.

Mária kívül a rendekből gondolá, hogy ha az özvegyek közzé menne, azok is megutálnák és elvetnék őt, mert özvegy sem volna. Nagy alázódással azért a templomnak a legutolsó ajtaja mögé méne. (Ennek emlékezetére maiglan is a ker. asszonyok avatásukra érkezvén a templom pitvarában a nagy ajtó előtt várják az avató papot!)

Ezenközben Zakariás főpap, a körösztelő szent János atyja, a templomnak legszentebb helyéről kiméne az aj-

tóhoz; és látván Asszonyunkat Fiával ajtó mögött a pítvarban állania fölismere őt. Kezdé ottan mindeneknek hallatára Urunknak bizon (igaz) Istenségét hirdetni; azután fogá Asszonyunknak kezét, vivé őt a szűz leányok rendi elejébe és ada ott neki minden szűznél tiszteletesebb helyet ezen szóval:

— „Ez szűz leány: azon szűz leány, a kiről Ezajás látó prófétálá:

„Ime a szűz leány fogan és szül fiat.“ Ezen szűznek az ő fia Izraelnek bizon Messiása!“

Ezt meghallván a nép igen csudálkoznak vala rajta. És Asszonyunk megmarada ott a helyen fiának a paptúl bemutatásáiglan.

Zakáriás főpap ezen vallástételeért a zsidóktól megöleték a templom udvarán a nagy kőoltár és a templom kapúja között való térségen.

Bizonyos **Simeon** pedig mikoron vala igen koros több² hogynem mint száz esztendő's az Isten ihletével teljös vala és nagy ájtatosággal, könyörög vala Istenhöz szünetlen való imádságaiban emberi nemzetnek váltságáért.

A mai napon Simeon igen felette fölgerjedetten imádkozék reggel a Megváltó eljöveteleért.

— „Oh Jehova Adonáj Isten mikor jó már a Te Szent Fiad születésének napja? Meddig leszek még ez világon? Én számkivetésem ideje de meghosszúlt!

Igy imádkozék és ime agya gondolatába ihlet szálla: „Kelj föl embör hamar; menj a templomnak ajtójára ime ott van jelen az Istennek Fia a szűz anyjának kebelén.“

Boldog Simeon legottan ragadá **istápját** (botját) és siete a templomba. Ott megpillantván Asszonyunkat és ölében a kis Jézust legottan térdére esvén imádá a Messiást áldván az Istent.

Ennekutána kéré Asszonyunkat, hogy adja neki is a karjára vennie a kis Jézuskát.

És kezde a boldog Simeon mindeneknek hallására a kis Jézusról jövendőt mondani felemelvén őt a nép előtt:

— Ime ő sokaknak föltámadásukra leszen Izraelben és sokaknak romlásukra (a gonoszoknak Urunk adatek kárhozatokra a jámboroknak föltámadásokra) és célul, a kinek ellene mondanak!

Ellene mondanak tudnod illik a megátalkodott zsidók, hitetlenek, eretnekek és a gonosz körösztények.

Fordulván a néptől a Szűz Máriához mondá:

— „És a te lölkedet is által járja a keserűségnek töre.“

Ez beteljesedett Szűz Márián Urunk kinszenvedésének idején.

Ennekutána a boldog Simeon fölemelvén szömeit az égre imádkozék:

— „Immár bocsásd el Uram a te szolgálodat nyugalomába, mert már látták a szömeim az Üdvözítőt!“

Vala azonfelől, mint az evangeliom mondja, egy Anna nevű asszonyi lélek is ott a templomban. Ez özvegségében élt vala már nyolcvannégy esztendő és a templomtól el nem távozik vala imádsággal, böjtöléssel szolgálván az Istent éj évadján és nappali szakon egyaránt. Ez is azon órában oda jutván előre és vallást tészön vala az Urról mint a nemzetek bizon Megváltójáról.

Mikor így en megkölélette mindeneket Úrnak parancsolatja és Mózes törvénye szerint, tére a boldog Szűz a templomból ő házához Názárethbe, mely Jeruzsálemhez harminc mértföldre vala.

Mi kérjük, a mikor ezt jámborúl megolvastuk, a boldog szűz Máriát, hogy az Isten segítő malasztjával hiven együtt munkálkodjunk üdvözülésünk dolgáért és mint a Szűz Mária avatása idején a templombéli nép, mi lássuk majd lelkünk testéből való elfeslése után a Megváltónk kegyös orcája színét a menybéli boldog hazánkban.

„Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallgatták,
az ő okosságán és feleletein.“

NEM HISZEK!

Alig van meggondolatlanabb mondás e földön, mint e könyvemben kiejtett két szó: „nem hiszek.“ Nagyobb hazugságot talán ki se ejthetne emberi ajak mint mikor így kérkedik: „nem hiszek.“

Ugyan ki hinné el, hogy te nem hiszed? Magad se hiszed el, csak mondod. Mert rá szoktattak. Mert erre tanított rossz szellem, mely hol könyvemű pajtások alakjában, hol bűnös szenvedélyek képében, hol kártékony irások formájában, hol meg saját neveletlenséged képében jelentkezik. Ugy gondolod, hogy tüstént megszünsz okos ember lenni, mihelyt hinni kezdesz.

Én meg azt mondom, hogy először is **hazudik** az, aki azzal kérkedik, hogy nem hisz.

Hiszékeny természeteknek köszönheted legnagyobb részét annak, a mit már tudsz. Hittél édes anyádnak, a mikor beszélni tanított. Ha nem hitted volna, hogy a szavakat úgy kell kiejteni, a hogy tőle hallád, ma legfeljebb csak dadogni tudnál. Vagy tán oly okosnak képzeled magad, hogy emberekbe vetett hiszékenység nélkül tenmagad is kitaláltad volna az ékes magyar beszédet? — Ime tehát, ennek az egy hitednek hasznát látod ma: tudsz már beszélni, (habár nem mindig okosan.)

Hittél tanítódnak, a mikor olyanra oktatott, mit még sose láttál, vagy a mire magadtól sose jönnél rá. Ha nem bíztál volna az ő szavainak igaz voltában, ma is csak épp annyit tudnál, mint csecsemő korodban. Lehet, hogy egy kevésre — eleddig tán már magadtól jöttél rá, hogy úgy igaz, mint a hogy iskolás korodban eléd tálták. Most már nem csak hiszed, de **tudod is**, hogy például magból lesz a kalász, lisztből a kenyér, mert láthattad, hogy mindez, hogy csinálódik. De vajjon van-e időd, van-e kedved mindazt magadtól kitalálni, a mit már tudsz? Hiszen, lelkem, még a hiszekegyet se tudod, csak **hiszed**? Vagy tán nem? Lássuk csak: ugy-e azt tudod, hogy nyolcszor nyolc hatvannégy. Hát vajjon megpróbáltad-e már vagy egyszer, hogy csakugyan így van? Ugy-e még soha? És mégis elhiszed, hogy így van. Mert bízol azoknak szavában, a kik az egyszeregyét valamikor beléd diktálták.

Sok más olyat is tudsz, a mire magadtól soha se jöhetnél, még ha ezer esztendőket is élnél e földön. Tudod, hogy Ázsia létezik; tudod, hogy szent István meg Mátyás király valamikor éltek; tudod, hogy a föld gömbölyü, meg hogy forog. Hát honnan tudod mindezt? Mert mások mondják és te nyugodtan **elhiszed**. Ládd, ez a hited megjutalmazott téged: okosabbá lettél, mint hogyha nem hittél volna.

Hiszed, hogy a posta elviszi pénzedet az ó-hazába. Ez a hited kenyeret ad az otthon hagyott családnak. Elhitted, tán éppen a falu legrosszabb legényének, hogy Amerika létezik és zsirosabb kenyeret éd. Ez a hited sok pénzedbe, 150 forintodba került. De meg nem bántad ugy-e? Hiszen ennek a hitednek meg a kenyéradó idegen gazdádba vetett bizalmadnak köszönheted, hogy most már megtakarított pénzed is van.

Most nézd. Anyádnak hittél, tanítódnak hittél, pajtásodnak meg az ujság-hireknek hittél, — de a mikor **Jézus Krisztus** maga áll eléd, és Szentegyháza által az Apostoli Hitvallásnak igazságaira tanít téged, akkor vad csökönnyösséggel azt mondod: „**nem hiszem!**“

Lásd itt a hazugság! Bizony elhiszed te mind ezt szépen, csak lármázol, mint a szajkó, a melyet más szavakra nem oktattak. Vagy mert **okod** van ugy sóhajtozni, hogy: bárcsak ne lenne se mennyország, se pokol!...

Ugyebár magad se veszed komolyan azt mondást, hogy csak azt hiszed, a mit **látsz**. Eszedet nem látod, s mégis **gondolod**, hogy van. Otthon hagyott feleségednek **hűségét** nem látod, s még is bizol benne. A minapi talián földrengésnek színét se fogod látni soha, és mégis megsajnálta a szerencsétlen halottakat.

Vagy igazán csak azt hiszed, a mit emberi eszeddel felfoghatsz? Ez is önámítás, barátom. Még a legbölcsebbnek is rémitően piciny az esze ahhoz, hogy mindazt megértse, amit e világ tudósai és művészei megírtak, kitaláltak, megcsináltak. Vagy tán te magad akarsz lenni a teremtésnek azon egyetlen csodaszülöttje, a ki minden, de minden földi dolgot először **megért és csak azután hiszi el**? Legkevésbé sem. Sőt ellenkezőleg: szépségesen elhiszed, hogy a fonografáló masina a hangot megörökíti, pedig fogadok 100 dollárba, hogy igazán nem érted, mi módon történik ez. Hol dolgozol? A drótgyárban? No lelkem, napról-napra látod, mily örögi ügyességgel zakatolnak a gépek és végzik ezer meg ezer ember munkáját; hogy történik ez? Nem érted. Elég, ha a gép érti, meg a ki a gépet összeállította. Te egyszerűen elhiszed. A majnában digolsz? Elhiszed-e, hogy arra való okos ember, a ki kiszámítja, hol van szén, mily vastag, mily hosszú és mekkora területe? El. — Pedig ő ott se volt a föld alatt, ugy-e? — Hát hogy tud hozzá még is? Nem érted.

Mit kötődöl hát az Ur Istennel, hogy az ő nagyságában és világi igazságaiban csak akkor fogsz hinni, ha mindazokat, a melyeket eszeddel felfogod?! Mit szólnál azon emberhez, aki egy rekedt dudán akarná lejátszani mindazt, amit a 20 tagu zenekartól lejátszott. Próbáltad-e már a tenyeredbe önteni a tengert? Erre

mondod, hogy ez örültség. Pedig ez tán környebb munka, mint gyarló eszünkbe szoritani az Isten nagyságát és hitünknek összes túlvilági igazságait.

Vagy tán azt mondod, hogy valami csöppet hiszesz ugyan, de mindent azért még sem sem. A mi neked kellemes, azt elfogadod a hitből; a mi meg nem tetszik testednek, azt kineveted vagy egyszerűen elveted. Hiszed, hogy például Isten megbünteti pajtásodat a te rajtad elkövetett igaztalanságért, de azt már nem, hogy téged is megbüntet az ő szent Fölségének megbántásáért. Hát válogatsz, lelkem, válogatsz mint a tót a vad körtében. Próbálj beiratkozni valamely egyletbe úgy, hogy te parancsolsz az elnöknek, nem pedig ő neked. Gyúrjad át az alapszabályokat a magad kénye-kedve szerint. Mit gondolsz, mennyi ideig türnek meg kebelükben téged a tagtársak?

Végezetül még egyszer mondom: ha nem akarsz hazudni meg ha eszedet legalább valamire becsülöd, akkor komoly emberek előtt ne kérkedjél azzal, hogy te nem hiszesz az Istenben.

Csernitzky István.

☞ TÁRCA. ☞

„ÉN URAM, EN ISTENEM!”

Irta: Kubek A. Emil gör. kath. lelkész.

Folytatás.

galileai tenger, mely máskép genezareti, avagy tiberiási tónak is neveztetik, mintegy ketté osztja folyásában Jordán vizét, a mely a Holt tengerbe ömlik. A tenger környéke hegy-völgyes; a völgyek termékenyek, a hegyek oldalai szőlőkkel, gyümölcsfákkal borítvák; valóban tejjel-mézzel folyó ország.

Kenyér, bor, olaj, datolya, füge és más gyümölcs bőven terem és mégis e dús termő vidék régi gazdagságának se hire, se hamva, lakói már csakhogy tengetik életöket: arról Róma hatalmas urai bőven gondoskodnak, hogy a nép túl ne hizzék.

A tenger, vagy tó keletnyugati oldalán, egy remek öböl partjain fekszik Kafarnaum városa, régi, erős város, magas védfalakkal és számos őrtoronnyal. A várost a rómaiak erős őrséggel megszállva tartják, mert Galilea népe, a nagy elnyomatás alatt, nem tudta feledni atyáinak régi gazdagságát, vitézségét s min-

den pillanatban kész volt fegyvert ragadni szabadságáért s ősi dicsőségeért.

Nem ritkán történt meg, hogy a gyengébb őrségeket a fölkelők megtámadták, az adószedőket legyilkolták, egyes római családokat kifosztottak. Miért is a közép tenger partjain: Szidon, Tirus, Caesarea, Joppe stb. ugy szintén Siria, Judea határain a római hódítóknak bevehetetlen erőségű városai voltak; ilyen volt Kafarnaum is.

A legritkább esetek közzé tartozott, hogy valamely római, főleg katona megnyerte volna a zsidó nép bizalmát. Ilyen ritka kivételt képezett Kafarnaum hadi főnöke a tribunus militáris, **Kornelius Longinus**. Ős római család sarjadéka, nem is annyira Herodes Antipas, Galilea negyedes fejedelmének tisztje, mint inkább a császár bizalmasa volt s minthogy a felesége révén a császári házzal is rokonságban állott, tehát fényes jövő várta.

Kornelius, alig 25 éves fiatal ember, testestől-lelkestől katona; Rómában növekedett ugyan, de hála anyja nemes szívének és erényeinek, a római nemesek romlott erkölcsseitől ment maradt. Nemes anyjától tanulta el a könyörületet az elnyomottak, a szegények, a rabszolgák iránt; hivatalában szigorú és pontos, de igazságos is, a miért katonái rajongva szeretik, rabszolgái imádatlással környezik. Házát a szegény nem hagyja el segély, vigasz nélkül, a miben ifju felesége, méltó élettársa, nagyban segíti; pedig akkoriban, a római nemes által a szegények, a rabszolgák iránti könyörületesség elítélendő gyávaaságnak tekintetett. Egy szóval, oly pogány volt ő, aki az igazságot kereste, a rómaiak töméntelen sokaságu isteneiben nem tudott megnyugodni, de áhított az igazság, egy igaz Isten ismerete után, akiről, közlekedvén a zsidókkal, sokat hallott már. Nem csoda hát, ha a zsidók megszerették és tisztelték, de sőt maga Herodes Antipas is tisztelettel viseltetett iránta.

Korneliusnak egy két éves fiacskája van, apjának öröme s nemes anyjának boldogsága. S ime e gyermek megbetegszik; láz, gyilkos betegség gyötri. Kis betege ágyához hívja Kornelius a zsidó és római orvosok legjobbait, de ezek tehetetlenek a halálos nyavalyával szemben. A szülők éjjeleket töltenek a beteg ágyánál, ápolják, hisz életeért a saját vérüket adnák, de nincs javulás, nincs segítség, sőt az orvosok már le is mondtak róla.

Az anya vigasztalhatlan, kihez is forduljon óltalomért, segítségért a sok ezer isten és istennő közül? Jupiterhez, Junóhoz Vénushoz, a penatesekhez (házi istenek), Vestához, az alvilág, avagy a tenger isteneihez, Aesculáphoz?

Kornelius, látva fiacskája biztos halálát s felesége kétségbeesését, pedig egy nemes férfi igaz, forró szeretetével szerette őket, fájdalmasan fölkiáltott:

„Uram, Izrael igaz istene, gyermek éveimben egyedül a rómaiak isteneit ismertem, de most, hogy Téged ismerni tanultalak, nem bizom bennök, nem tisztelhetem őket. Te segíts rajtam, oh Uram, ne tagadd meg tőlem, egyetlen gyermekem életét és én teljes szívemből imádni foglak, s egyedül neked szolgálandok. Oltáraidon áldozatot hozok gyermekünk egészségeért. De ha már rajtam nem könyörölsz, könyörülj feleségem fájdalmán, mert ő meghal gyermeke után. Segíts Izrael hatalmas Istene, könyörülj rajtunk!”

Felesége, a nemes Julia, bár ismeri férje gondolkodás módját, hisz hányszor beszélgettek már az egy igaz Istenről, mégis megütközik ennek imáján, de mintha az ő lelkében is fény, világosság áradt volna szét, látja, hogy csak az Isten, az igaz Isten kezében van az élet és halál, letérdel beteg gyermeke ágya elé és sirva könyörög ő maga is:

„Igen, oh Uram, Te egy igaz Isten, csak Te mentheted meg gyermekünket; kérlek könyörülj rajta!” Segély helyett azonban, gyermeke révedező szemeit látja s hangos zokogással tördeli kezeit. Nincs segítség, nincs remény sehonnan.

Akkor az előcsarnokból, lassú léptekkel belép az orvos, meghajlik Kornelius és neje előtt, mondván: „Izrael Istenének békéje veled, oh nemes tribun és a tieiddel; árássa reád az Ur irgalmát s támassza életre gyermekedet!”

„A te Istened békéje veled is”, feleli a nemes Julia. „Jer, oh nézd meg újból a fiut, felvirradhat-e még remény részünkre, nem hoznak-e gyászt reánk az istenek? — Nézd, oh nézd orvos, szeme révedezik, ajkain nem fakad mosoly részünkre, homlokát hideg izzadság borítja, ziháló melléből elszáll az élet. Vedd elő összes tudományodat s ments meg gyermekemet!”

Kornelius nem szól semmit, az arca sápad ugyan, de a szívében dúló fájdalmat nem árulja el, ő látja már a vég kezdetét, érzi a halál leheletét észre veszi az orvos reménytelenségét, mi nek is szólana? Már most a nejét is félti. Ben Eleazar orvos, újból megvizsgálja a beteget s nyugodtságot színelve szól Korneliushoz:

„Oh, nemes tribun, Isten kegyelme veled . . . vezesd el nemes nőt, hadd pihenje ki magát; a virrasztás elgyengíti és beteggé teszi . . . a gyermek is nyugalomra vágyik. Én mást nem tehetek.” S ezzel elhagyja a beteg szobát. Az anya nagyon la

megérti az orvos gyöngédségét s a reménytelenséget, arcára tapasztja kezeit s egy sikoltással a földön összeesik.

Az átriumból nehéz léptek 'dobbanása hangzik és fegyver zörgés s félre hajtva a betegszobába vezető ajtó függönyét, egy század parancsnoka teljes fegyverzetben jelenik meg az ajtóban s az eléje lépő Korneliusnak jelenti:

„Nemes tribun, a város éjszaki kapujánál, a tenger partján nagy népsokaság gyült egybe, Galilea minden vidékéről, a tiz városból, Jeruzsálemből, Judeából és a Jordán tulsó részéről. Kémeink jelentik, hogy a názárethi Jézust királylyá akarják választani. — A lázadás kitörőben van, — a városban nagy az izgatottság . . . a cohors csatakészen az udvaron, csak parancsaidat és személyedet várja!“

A sebhely borította arcú katona, mint élettelen kőszobor várja főnöke rendelkezéseit; meglátszik arcán a harcvágy, de egyúttal a komoly helyzet veszélyességének tudata is. Kornelius, a cohors (egy ezred) parancsnoka végig tekint beteg gyermekén és a fájdalomtól vonagló nejjén s ép kiakarja adni parancsait, a midőn az atriumban heves beszéd és több új látogató lépései hangzanak föl; kíváncsian tekint a jövevényekre, visszainti az ajtóból a századost s az új látogatók elé lép.

Kornelius mindent feledve, újból csak katona. Maga előtt látja Jairust a zsinagóga fejedelmét és vele Kafarnaum előkelőinek színét-javát; veszélyt sejt, felizgatott arcaik után ítélve, de midőn beszédüket hallja, mindjobban elcsodálkozik s egyúttal meg is nyugszik.

„Atyáink békéje veled, nemes tribun és a tieiddel,“ megszólal a zsinagóga fejedelme. „Te jó és nemes szívű ember vagy, te szereted népünket, igazságodnál csak tán a vitészed nagyobb. Jót teszesz velünk és a szegényekkel, megvéded vagyónukat, életünket, nőinket, leányainkat a katonák kihágásai ellen . . . legyen az Ur áldása rajtad és tiéiden“ . . . s a megjelentek mélyen hajlanak meg előtte. — „Te nem csak tiszteled Istenünket, de hajlékát fölépitéd . . . Rómainak születted, de erkölcsed tiszták, nemesek, olyan a te nemes nőd is, jó szelid, kegyelmes . . . Oh, nemes tribun, fájdalommal értesültünk, Ben Eleazártól, egyetlen gyermeked halálos nyavalyájáról . . . adja vissza őt nektek az Ur egészségben . . . Hallgasd meg tisztelő szolgáid szavát, nemes jótevőnk, jer és kérd meg a Názárethit, Jézust Dávid fiát és ő meggyógyítandja gyermekedet . . . Lásd, oh Uram, az én leányom, házam egyetlen gyönyörösége, öreg napjaim fényessége, halott volt már s szavára visszatért testébe az élet s föltáma-

dott . . . mi láttuk é csodát mindnyájan . . . Oh, menj nemes tribun, hajtsd meg előtte büszke fejedet és lelkedet és ő a ki oly sok csodát tesz, aki visszaadja a vakok látását, a süketek hallását, ki egyetlen szavával megtudja tisztítani a poklocekat, — miként a nagy synhedrion tagját, a Simont . . . és csak most is, a vizet a kánai menyegzőn, csodás módon, borrá változtatta . . . megmenti gyermekedet, csak higgy és ne kételkedjél. Siess Uram, ő most újból itt van, a várcs éjszaki kapuján túl, a tengerparton hirdeti a sokaságnak csodálatos tanítását. Oh, siess, Uram!“

A tribun most már megérti a százados jelentését is; előinti és megparancsolja, hogy a cohors békében laktanyáiba vonuljon . . . és megérti úgy ő, mint felesége Julia is, Jairus szavainak és tanácsának fontosságát is, mert ők személyesen ismerik annak halottaiból föltámasztott leányát. Ők látták már Jézust is, amint áthaladt tanítványaival a városon ismételten, hogy a tengerpartján oktassa a népet. Szájról-szájra szállt a Mester csodáinak története, oly jelek, a milyenekről soha senki sem hallott, milyenekről az ő hitregékben szó sincsen. Most már Julia is sűrgeti férjét, ki már is utra készen áll és mindketten csodálkoznak, hogy erre önmaguktól nem jöttek reá.

De Julia, a nő finom ösztönével, mindjárt látja a nehézségeket is. Jézus zsidó, ők meg pogányok; meghallgatja-e őket, a zsidó nép leigázóit? Könyörülhet-e gyermekükön, ő a Dávid fia, ki atyái trónját miattuk el nem foglalhatja? E nehézségek nyugtalanná tették a zsinagóga fejdelmét is és kíséreit, nem csak Korneliust. Egy percnyi gondolkodás után Jarius arca felderül s mondja:

„O, nemes úrnő, szavaid hőlesek és igazságcsak; de lásd, én zsidó vagyok és őt, a Dávid fiát, annak előtte gyűlöltem, halálra üldöztem, gyaláztam, kiátkoztam a zsinagógától . . . és ő megbecsátott. A könyörgő atyában nem látta a halálos ellenséget, de a szenvedőt, a szerencsétlent. A gúnyért, gyalázkodásért szeretettel, jósággal fizetett, gyűlöletemért, átkaimért leányom életét adta vissza! Bizzál, nemes úrnő, mi elkísérjük férjedet, és könyörgünk érettetek.“

És el is indulnak.

— Folytatjuk. —

ISTEN NÉLKÜL NINCSEN BÉKESEG — HIT NÉLKÜL NINCSEN BOLDOGSÁG!

Irta: Balázs Mihály.

II.

Kedves bájjal köszöntött be az Istenanyja hónapja, a szép május. A kis lánykák a plebános fölhívására számos koszorút és virágfüzért készítettek, hogy a májusi királynő szobrát és a képeket velük földiszítsék. Az oltár jobb oldalán remek lourdesi szobrot állítottak föl, melynek vakító fehér színe a sötét zöld galyak közül gyönyörűen kivilágított. A sok szorgalmas koszorúköttő közül, különösen a Péter kis leánya tűnt ki. Gyöngéd ujjacskái közül egymásután kerültek ki a szebbnél-szebb koszorúk.

Az első májusi este különös ünnepélyességgel ment végbe. Már délután zsúfolásig megtelt a kis falusi templom ájtatos imádkozókkal és az Isten anyát tisztelő hivekkel. A lourdesi szobor előtt egy piros lámpácska égett. A meghatározott időben megszólalt a sekrestye csöngetyüje és a tiszteletreméltó lelkész a szószékre lépett, hogy hirdesse az Istenanya dicsőségét. Az orgona megszólalt és a hivek egy szép májusi éneket énekeltek.

Mikor az ének utolsó akkordja is elhangzott, a plebános föl-emelkedett és ezekből a szavakból kiindulva: „Téged a földkerekség minden nemzetsége boldognak fog tartani!” rövid beszédet tartott, mialatt rámutatott arra, hogy az Istenanya hatalmát jónak, rossznak, hívőnek, hitetlennek egyaránt el kell ismerni és hogy ez a hatalom különösen a jámbor Mária tisztelőknél válik úgy e földön, mint a másvilágon igen nagy javára. A mindennapi életből vett több példával bizonyította állításait. Végül felhívta a jelenlevőket, hogy lehetőleg minden nap szen-

teljenek ebben a hónapban néhány pillanatot a Szűzanyák. Az áldás nem fog elmaradni. Az első, ünnepélyes májusi ájtatosságot litánia fejezte be.

Péter, dacára a lelkész meghívásának, dacára édesanyja szeretetteljes figyelmeztetésének, odahaza maradt és azután elment a korcsmába.

De azért mégis valami különös nyugtalanság fogta el, mikor majdnem mindenkit a templom felé látott igyekezni. Csak néhányan, kik az ő nézeteit osztották, tartottak ki mellette a korcsmában. A templomba igyekvőket nyíltan kutáknak, együgyűeknek és vén asszonyoknak nevezte, bár egy benső hang azt sugta neki, hogy nincs igaza. Mély levertség vett rajta erőt. Hogy megszabaduljon ettől a nyomasztó érzéstől, késő éjjelig ivott és úgy becsipett, hogy alig tudott hazamenni. Otthon rosszkedvűen feküdt le és nyugtalan, nehéz álomba merült.

III.

Még május hónap folyamán Péter kis Marika leánya egyszer megbetegedett. Makacs köhögés kinozta a szegény gyermeket; néhány napig ágyban kellett feküdnie. Ez az idő egy örökkévalóságnak tetszett előtte. Mert nagyon szeretett volna a májusi ájtatosságokra eljárni. Gyakran imádkozott Marika ágyacskájában ezért. Néhány nap múlva jobban kezdte magát érezni és minthogy igen enyhe idő volt, az orvos megengedte, hogy a gyermek egy kis ideig a szabad levegőre mehessen. Dacára annak, hogy Marika kérte atyját, mikép a szabadban való játszás helyett a templomba mehessen, erre engedelmet nem kapott, miután Péternek a „templomi levegő”-ről a lehető legrcsszább véleménye volt. A folytonos könyörgésre szigorú lett: „Nem szabad! A templomban hideg van és a gyertyáktól, meg a tömjénfüsttől nagyon rossz is ott a levegő!”

A Mária-gyermek esdő tekintetét könyek homályosították el. De azért engedelmeskedett atyjának. Hogy ne legyen egyedül, a másik két gyermek is odahaza maradt. Mindhármuknak nagy öröme telt a langyos levegőn játszani és az Istenanya szobrára virágkoszorút készíteni. Közben, mint már annyiszor, a ház közelében levő tóhoz mentek. A vízből gyönyörű sárga liliumok emelkedtek ki. Marika, hogy a virágokat könnyeben elérhesse, egy széles, de lazán összeszögezett talpra akart ráállni. De alig érintette lábcskáival a talp elejét, midőn a szálak széthuzódtak, a gyermek egyensúlyt veszített és egy hangcs kiáltással fejjel a mély vízbe esett. Péter éppen kint ült a ház előtti padon. Egy-

szerre hallja a gyermekek jajveszékelését. Tudta, hogy szerencsétlenségnek kellett történni. Gyorsan a tóhoz szaladt. A parton álló gyermekek a sirástól alig tudtak szólni, csak oda mutattak ujjacskáikkal a vízre, melybe a vigyázatlan leányka belebukott. Itt nem lehetett késlelkedni!

Péter egy pillanat alatt a víz alatt volt és bizva uszó tehetségében, kutatni kezdett az alámerült leányka után. Végre néhány másodperc múlva ruhafélét érzett a kezében. Egyik karjával erősen magához ölelte a gyermeket, a másikkal pedig felszínre akart jutni. De mi volt az? Erős ütést kapott a fejére! Aztán még egyet! Kétségkívül a széles talp alá került. Ekkor minden erejét összeszedve oldalvást uszott és azután fellökte magát. Közel volt a parthoz. Csak még néhány lökést kellett tennie, s elérte.

Az ájult gyermeket a partra tette, maga is kiugrott a vízből és leánykáját kezdte élesztgetni. Szomorú kétség fogta el szivét, vajjon él e. Hallgatózott! A gyermek szive dobogott! Él!! Mégis megmentette hát gyermekét! Az előbbi szorongó érzést ujjongó öröm váltotta fel szívében. De egyetlen hálaadó szó nem hagyta el ajkát.

Közben a másik két Csutorás gyermek a májusi ájtatosságról jövő emberek elé szaladt és az ijedtségtől szaggatott hangon figyelmeztették őket a szerencsétlenségre. Mindenki oda sietett. A leányka, dacára hogy atyja mindent elkövetett, hogy életre keltse, nem nyerte vissza eszméletét. Ekkor Péter a kis leányt bevitte a meleg szobába, fivére pedig orvosért hajtatótt. A szerencsétlenül járt és mindenütt szeretetnek örvendő gyermek iránt általános volt a részvét, különösen pedig a Csutorás partán. Péter anyja volt mindnyájuk között a leghigadtabb, mert az Istenben és boldogságos Szűzben való bizalma csodálatos erőt kölcsönzött neki.

A kis Marika állapota mind aggasztóbbá lett. Mily nagy láza volt és mily nehezen tudott lélegzetet venni! Hogy fantáziált! Végre jött az orvos! Megvizsgálta a gyermeket és kijelentette, hogy a láz veszedelmes fokra hágott. A gyermek élete csak egy hajszálon függ. Különben még várni kell.

Péter az orvos kijelentésére egészen megrémült. Bizalmatlankodni kezdett a falusi orvos iránt, hogy a nagy veszélyben, melyben Marika volt, nem fog majd segíteni tudni. De egyetlen mindenségét ezen a földön nem szabad elvesztenie. Miért van neki annyi pénze?

Az első veszélyes nap elmúlt, de a láz a helyett, hogy alább hagyott volna, még inkább emelkedett. Mintha a szívébe szúrtak volna, úgy érezte Péter mikor a gyermek lázalmában a szép mennyországról, az Istenanyáról és az angyalokról beszélt. Sőt egyszer a kicsi szájából egy ima is röppent ki: „Könyörögj értünk, bűnösökért!” Ugy látszott, hogy a beteg már közelebb volt a mennyországhoz, mint a földhöz. Ekkor Pétert mély keserűség fogta el. Nem sok hiányzott belőle, hogy hangosan elkáromkodja magát a helyet, hogy sirt volna. Vagyona dacára is el kell tehát veszítenie a legkedvesebbet, amivel birt? — Az orvos már minden reményt feladott.

Nem találkoznék a fővárosban egy ügyesebb orvos, aki megtudná menteni a gyermeket? „Szeretnék egy ügyes speciálistát hozatni a fővárosból. Nem tudna valakit ajánlani?” kérte Péter az orvost. Ez megadta a címet. Azonnal táviratoztak a legelső budapesti gyermekorvos tanárnak azzal a megjegyzéssel, hogy bármilyen honoráriumot szívesen megfizetnek. A tanár igenlő választ küldött és értesítette Pétert érkezésének idejéről.

Az új, ruganyos kocsival, melyet Csutorás uram, fivére un-szolására nem rég csináltatott, hozták be vasutról a tanárt.

A tanár belépett a házba. Sovány nyugodt férfi volt, kinek homlokáról a tudomány komolysága tükröződött vissza. Péter majdnem örömkialtásban tört ki. Itt van tehát végre, kiben minden reménye összpontosult. Hevesen megragadta a tanár kezét és bevezette a betegszobába: „Segítsen tanár ur; segítsen, ön bizonyosan tud segíteni.”

A tanár megvizsgálta a majdnem élettelen gyermeket, mi-alatt az atya szemei folyton az orvos ajkán csüngtek.

Ez vállat vont, de azért elővette börtárcáját, papírt vett ki belőle és gondolkozva, vontatottan egy receptet írt és megjegyezte, hogy az orvosságot azonnal meg kell csináltatni. Csak-hogy a gyógyszer-tár két órajárásnyira van, az alatt az idő alatt a gyermek megis halhat. „Mindenre el kell készülni.” Ezekkel a szavakkal bucsuzott el a tanár, mialatt kocsiba ült. Az egész házban nagy nyugtalanság és szomorúság honolt. Péter, aki annyira bizott a tudományban, meghökkent a tudós tanácstalan magaviseletétől.

Ez tehát az a sokat dicsőített tudomány, hogy gyermekekét, kit ő szerencsésen kihozott a vízből, még vissza sem tudja adni az életnek?

Csutorás uram a szomszéd városból elhozta az orvosságot. A gyermek még élt. A szájába öntötték az orvosságot. A követke-

ző éjszakát is átélte, habár javulást nem lehetett rajta észrevenni. Végre két nap múlva a gyermek nyugodt álcmba merült. Mikor fölébredt, aránylag jól érezte magát és megismerte atyját. Megerősítte levőket — szóval újból visszaadott az életnek. Péter egészen oda volt örömeiben és a váratlan fordulatot a tanárügyességének tulajdonította, habár lelkébe gyöngye kétely lopózott.

Marika végre teljesen meggyógyult. Ekkor Péter azt hallotta, hogy a két órányira fekvő Vadasföld nyaralóhelyen üdül a híres profeszor is, aki leányát megvizsgálta. Elhatározta, hogy elmegy a tudomány nagy férfiához leányával együtt és személyesen mond neki köszönetet.

Vasárnap volt. Marika arra kérte atyját, hogy korán reggel elinduljanak, mert még a templomba is el akar ott menni. És csakugyan, mikor a nyaralóhelyen misére harangoztak, ők is megérkeztek. Amint a templomba igyekvők felé közeledtek, közöttük látták a híres orvos tanárt is. Péter, mintha földre gyökereztek volna lábai, egy pillanatra megállott, alig hitt szemeinek. A híres orvos elmegy ebbe a jelentéktelen kis falusi templomba! Mialatt erről gondolkozott, Marika kérte, hogy menjen vele. „Itt is köszönetet akarok mondani a jó Istennek és Szűz Máriának, amiért visszaadták egészségemet,” mondá kérő hangon. Péter csak a leánykája kedvéért követte Marikát — a templomba. A mise megkezdődött. Nagy zavar vett rajta egyszerre erőt. Egy csomó ájtatosan imádkozó embert látott maga előtt, fájdalmas érzés lopózott nyugtalan szívébe, hogy nem tud úgy imádkozni, mint mások. De ekkor oly érzés rezdült meg lelkében, mely minden nemes iránt fogékonynyá tette. Marikára tekintett, ki mély áhítatosságba merülve le nem vette szemeit az oltárról. Nagyon furcsán érezte magát Péter. Ide-oda tekintgetett, szórazkodott akart lenni, de nem igen sikerült neki. A mise véget ért. Mise után Péter elment a tanárhoz. Ez nagyon barátságosan fogadta mindkettőjüket és csodálkozott Marika jó kinézésén. Péter meleg szavakban, de azért bizonytalan hangon fejezte ki köszönetét az orvosnak.

„Kedves barátom,” válaszolá a tudós, adjunk hálát Annak, aki fölöttünk van, én akkor már teljesen föladtam a reményt, erősen megvoltam róla győződve, hogy gyermeke nem éri meg a reggelt!”

„De doktor ur, az ön orvossága!” veté ellen Péter.

„Ej mit!” válaszolta az orvos megvetően, „azt épen nem abban a reményben irtam föl, mintha használna, hanem csak a

maga megnyugtatóására. Nem árthatott ugyan, de — különösen ebben az esetben — nem is használt. A tudomány sokra képes, de nem mindenre! Jegyezze ezt meg magának. Elhiheti nekem, hogy én, az én sokat dicsért tudományom mellett kétségbeesett helyzetekben nem csak a tudományomra, hanem az imára is támaszkodom!”

Péter tátott szájjal hallgatta az orvos szavait. A tudomány-nak ez az embere hívő és legtöbb bizalmát Istenbe helyezi! Mily nyomorultnak tetszett hitetlenségével saját maga előtt! Egyetlen egyszer sem imádkozott beteg gyermekeért!

A különben oly büszke ember, most mély hálával ragadta meg a tudós kezét és csókokkal borította azt el.

„Örvendjen barátom,“ mondá megindultan az orvos, „Isten meghagyta gyermekét, de elvette esztelen hitetlenségét!”

* * *

Egész Kisrőce csodálkozott azon a változáson, melyen Péter keresztül ment. A Csutorás tanyán nagy volt az öröm. Az agg-édes anya végre megérte az isteni kegyelem győzelmét; minden-nap hálát adott Istennek fia megtéréseért. Péter úgy viselkedett ezentúl, mint a legjobb keresztény. Egyetlen misét sem mulasztott el és sokat áldozott az Istenháza feldiszitésére.

MAGYAR MISSIÓ KANADÁBAN.

Főtisztelendő Pirot J. whitewoodi lelkész, a Kanadában élő magyarok lelkes apostola érdekes levelet irt a Hajnal szerkesztőjének, melyben **papot és tanítót kér a magyarok részére.** „Van itt — úgymond a levél — német, tót, cseh, ruthén és más nemzetiségű katolikus pap, csak magyar nincs. Pedig sok a magyar nép ebben a provinciában. Idegen papoknak kell megtanulniok a magyar nyelvet és szenvedni a magyar népért. Ez értelmetlen . . . Én magam nem birom a sok dolgot“ stb. — Ajánljuk a fenti sorokat azon lelkes ifju magyar levitáknak, presbitereknek stb., szives figyelmébe, akik ez idegenbe szakadt lelkek megmentéseért rajongó lélekkel vágyakoznak Amerikába, Kanada gyönyörű tér a munkálkodásra . . . (M.G.)

A katolikus zarándok Rómában.

Irta Grósz Ferenc perth-amboy-i plebános.

II.

ANCONÁTÓL—LORETÓBA.

Olaszország Isten műveként paradicsom, de az emberek gonoszsága folytán pokol. Szép ez az ország, gazdag és termékeny. A hideg telet Olaszthonban nem ismerik s midőn nálunk dermedt tagjaink a kályháнал melegednek, melegen süit olasz földön a tavaszi napsugár. Narancs, citrom évenként kétszer is termi gyümölcsét, a királyi palma toronymagasságot ér el, az egész természet mosolyog, az ég tiszta derült s mig nálunk köd zárja el a kilátást, az olaszok szemei Isten trónjának zsámolyában gyönyörködnek.

Róma egykor hatalmas, dicsőséges volt, előtte királyok és népek hódoltak; de minden dicsősége elenyészett, minden nagyság romokban hever és már rég a sirban volna, ha Isten magasabb rendeltetést nem tűzött volna eléje.

Isten akarta, hogy Róma legyen a világ központja, de nem a tévely és bűn által, hanem az igazság és erény által.

Miként Izrael népe elhagyta az igaz Istent, Jehovát, ki őket csodával vezette ki Egyiptom földéről, csodakegyérrel táplálta a pusztában és végül Kánaánba, az igé-

ret földjére bevezette — miként Juda a Messiást Golgotha hegyén keresztre feszítette — így Olaszország is királyának és Messiásának e kiáltással felelt: — **feszítsd meg őt.** És maguk az édes gyermekek árulják el atyjukat; a szentatyát megfosztották vagyona s szabadságától, 1870-ben a Vatikán fogságába zárták, azóta hű gyermekeinek alamizsnáiból él, azóta rabmadár a kalitkában.

De miközben a szentséges atya hűtlen gyermekeit áldja, maga az igazságos Úristen irtózatos átokkal sújtja egyházának meggyalázóit, földi helytartójának bántalmazóit. Igen mindnyájan, kik velem együtt Olaszországban és Rómában voltatok, mondjátok, vajjon nincs-e ott Isten átka mindenben? A mezők viritanak s az egész nép mégis éhhalállal küzd; mindenki szabadságról ábrándoz és nyomor a mindennapi kenyere; a király a pápa előtt nem akar meghajolni és ime, az orgyilkos töre által földre rogy; a papok szavát megunták és mint gonosztevők kerülnek rabbilincsbe. Istent nem akarják legfőbb uruknak elismerni és — oh Olaszország — mennyire uralkodik rajtad a gonosz lélek.

Ne csodálkozzatok tehát jámbor zarándoktársaim, ha azt látjátok, hogy a legszentebb helyen is lehet Istennek hátat fordítani, oh, hiszen az ember nem csak gyenge és gyarló, hanem gonosz is, — de Isten ostora már sújtja Olaszországot. Bár csak most fordulna ez ország Isten irgalma felé,

Itt vagyunk Anconában, csomagjainkkal néhány lépést teszünk, vonatra szállunk, hogy egy óra múlva **Loretot** üdvözöljük.

Már messziről szembe ötlik a hegyen épült hatalmas bazilika. Magától a várostól a vasútállomás kissé távol van és így vagy kocsival, vagy gyalog kell a hegyen fekvő városba vezető utat megtennünk. Azoknak, kik nem nagyon gyengék, a gyaloglást ajánlom, először, mivel a hosszú folytonos vonati és hajón való utazás után e

Ekis gyalogséta úgy is frissítőleg hat, s másodszer, mivel így sokat tapasztalnak, mit minden esetre elmulasztanának, ha a nép közé nem elegyednének. Ime e tapasztalatokból egy csokor.

A vidék és annak lakói között igen nagy az ellentét. Egyik oldalon kék tenger, a másik oldalon magas hegyek, elbájoló erdeikkel, közbe-közbe Isten kezei által szőtt szép pázsitvirágszőnyegek és ezek között csodaszép országúton vezet utunk Loretoba; itt lehet csak igazán látni, mily mesterek az olaszok az utak építésében. És e paradicsomkertben egyszerre csak kik jönnek elénk? Nem hófehér angyalkák, hanem szurokfekete cigánykák, az egyik bukfencet hány és ha a **soldi**-t egyszerre nem kapja meg, egy kilométer hosszúságban is gyakorolja mesterségét, mások ismét zajongnak és heves taglejtésekkel mutatnak feltátott szájukra, azt jelezve, hogy nagyon éhesek; mások, kik mindazonáltal mit sem kapnak, a sáros földön hemperegnek; minél közelebb érünk a városhoz, annál inkább szaporodik e népség és most az a jelző: irgalmat nem ismerni, különben Dárius kincseivel sem lehetne e koldus-népséget kielégíteni és ezen keményszivűség nem is esik nehezünkre, ha látjuk, hogy Olaszország saját hibája folytán jutott e nyomorba és még most is megátalkodva zárja el szemeit, dugja be füleit az Isten kegyelme elől.

Loretóba érve, utunk rögtön a bazilikába vezet és mivel a messze távolból egyedül az vonz minket e szent helyre, hadd álljon itt e kegyhely története és bő leírása.

Csaknem minden nap imádkoztuk a loretói litániát és im', most ezen helyen vagyunk, honnan e szép litánia nevét vette. E kegyhely eredete a következő:

Mint már előbb mondtam, a szent földön, Palesztinában a keresztények szomorú időket éltek. Mindjárt az apostolok halála után, a kereszténység bölcsőkorában nagy tiszteletben tartották az első keresztények azon házat, melyben a szent család lakott és melyben az édes

Üdvözítő is a megváltás munkájára előkészült; itt Názárethben töltötte a kised Jézus gyermekkorát, itt növekedett korban s bölcseségben, itten volt engedelmes szüleinek; itt élt ő nélkülözésben, itten — hová Gábriel arkangyal szállt le és a boldogságos szent Szűzet imígyen köszönté: Ave Maria. Itt mondá a szent Szűz e szavakat: **Ime az Úrnak szolgáló leánya, légyen nekem a te igéd szerint.** — És itt lön az ige testté. Hogy ne volna tehát előttünk szent e hely? Igen, e hely szent előttünk és seregestül zarándokoltak oda őseink. De a XIII. században a szent földet a félhold hóditotta meg és a mohamedán törökök a kereszténység elleni gyűlöletből többi közt a szent család házát is el akarták pusztítani. Földi hatalmasság ezen már nem segíthetett és ha a jó Isten valami csodát nem művel, akkor a szent háznak vége. De Isten elküldte segítő angyalait; angyalkák szálltak le a magas égből és Isten parancsára égi hatalmukkal **Dalmáciának Tersatto** nevű helységébe vitték a szent házat. Itt volt az három évig és 1294-ben december 10-én az angyalok Olaszországba hozták a szent házat, azon hely közelébe, hol a szent ház most is áll.

A szent nap előestéjén semmit sem sejtve tért nyugalomra a környék lakossága; és midőn másnap fölédredtek, ámulattal vették észre, hogy az összes fák kidőlve egy irányba kerültek el, mintha csak térden állva imádkoznának. A fák fekvésének irányát követve haladt körmenetben a jámbor nép és legnagyobb meglepetésére egy házra bukkant — egy olyanra, melynek nem volt fundamentuma — és kétség többé már nem maradt fenn, ez a ház valóban a szent ház volt, melyet angyalkák lepkeszárnyaikkal hoztak ide és mely előtt a ledőlt fák is tiszteletteljesen hódoltak. És mivel e fák olasz neve **lauri** és mivel nekünk is e lauri-fák mintájára leborulva kell tisztelnünk szűz Máriát, azért nevezzük e Mária tiszteletét hirdető s közbenjárását kérő litániát **laure-tomi**, vagy rövidebben **loretói** litáninak. Mily tisztelet-

tel kell tehát ezentúl e litániát imádkoznunk, mikor minderről tudomással birunk. Valóban az értelmetlen és hatalmas természet leborul Isten előtt és csak az értelmes — és gyenge — ember mer Istenével és Urával szembe szállva dacolni. A szent ház fölé idővel hatalmas templom — egész bazilika — épült.

E bazilika a hegytetőn áll, mellette a sajátszerűen épített püspöki palota; a bazilika igen nagy, több kupola disziti, a szent ház felett pedig óriási kupola van. Leborulunk és tisztelettel eltelve lépjük át a szent ház küszöbét, imádkozni akarunk s tényleg imádkozunk is, de nem szavakkal, hanem forró könnyeink hullatásával; egyszerre elfelejtjük az egész világot, hiszen most igazán Isten házában vagyunk, hisz' ide szállt le az angyal is és az ablak — melyen át beszállt — az oltárral szemben most is látható, itt lett az ige testté, mint ezt az oltár aranyfelirata: **Hic verbum caro factum est** (Itt lett az Ige testté) is jelzi. Itt élt a szent szűz alázatosságban, tisztaságban és szeretetben és ezen tulajdonságai az oltáron levő szobráról is sugárzanak felénk, itt táplálá szent József arca verejtékével szerzett kenyérével a szent családot és a szent ház bal oldalán még mindig látható az a fülke, melyben szent József ácsszerszámaait tartogatta, itt halt meg szent József édes Jézusának karjai között, hogy ne imádkozhatnánk tehát ily szent helyen. Igen, imádkozzunk is, kérjük a tisztaság, alázatosság és szeretet kegyelmeit, imádkozzunk, hogy erőt nyerjünk az élet sok nehéz viszontagságainak leküzdésére, kérjük itt szent Józsefet, hogy az isteni Mestertől nekünk is esdje ki a boldog kimulás kegyelmét; igen, itt imádkozzunk, imádkozzunk buzgón, mint életünkben még sohasem, igen, itt mondjuk Péterrel mi is: Uram, jó nekünk itt lenni, de itt e földön válnunk kell, válnunk a legkedvesebbtől is és a válás nélküli élet csak a tulvilágon lesz örömteljes boldogságunk.

A szent házban egy gyönyörű oltár van, rajta a Bol-

dogságos szent Szűznek szobra, telve arany- és ezüst-, drágakő- s gyöngyökkel ékesítve. A szentházban éjjel-nappal mintegy 20 arany- és ezüstlámpa ég, melyekben a világosság soha sem alszik ki. De azért nem ezt a csillogó fényt tiszteljük, hanem a fekete, füstös, megszentelt falakat. Az egész szent házat márvány veszi körül, melyet a bibliából vett domborművű képek ékesítenek, melyek a szent családdal vonatkozásban vannak. A márványfal alját egy keskeny márványlépcső veszi körül, melyet a szent házat térden körüljáró jámbor zarándokok egészen kivájtak.

Megkerülve a szent házat, az oltár mögött egy bejáratot találunk, mely azon helyre vezet, hol a boldogságos szent Szűznek tűzhelye volt; mily jól kellett izlenie azon ebédnek, melyet a szent család élvezett; és ez nem is csoda, hisz a szent családban meg volt a teljes megelégedés, minden boldogságnak forrása. Itt őrzik még most is a szent család egyik tányérját, melyhez olvasóinkat, imakönyveinket, és más ájtatossági tárgyainkat hozzá érinthetjük.

A legnagyobb figyelmünkre méltó a szent ház felett emelkedő kupola. Egész zarándokutunkon nem találunk többé ily szép festményt, ily élénk színeket, oly meghatározó képeket. Jelképekben látjuk az egész loretoi litániát ábrázolva. De erről majd a jövő számban.

— Folytatjuk. —

Leányok, itt a farsang!

Avagy a házasság 5 paráncsa.

Gondolja meg mindenki, hogy egész életére, sokszor egész lelki örök üdvösségére döntő lépést teszen, midőn a házasság szentségének megkötése végett az Úr oltárához lép. Sok leány apátlanul-anyátlanul él itt ez idegen világban, beledobva a hit- és erkölcsrontó társaságokba . . . Nincs itt az anyai sziv, mely magához ölelné, és fülébe súgná: édes leányom, szerett gyermekem, ne tedd ezt, ez nem válik hasznodra, — így — meg — így tégy . . . Nincs aki óvna, oktatta . . . Szegény leányok . . . milyen árvák is vagytok ti itt . . . ! De mégse. — Gondoljatok égi anyátokra. Ne feledjétek, hogy ő a jó tanács anyja. Olyan életbevágó, fontos lépést mint a házasság az Ő megkérdezése nélkül világért se tegyetek. S vajjon mit mond nektek a Boldogságos Szűz Mária?

1. Ne menjetek férjhez szüleitek beleegyezése nélkül.
2. Ne menjetek férjhez hitetlen, istentelen, templomba nem járó, nem imádkozó, hitet — egyházat piszkoló emberhez, mert aki az Istent, akinek mindent köszönhet, nem becsüli, annál kevésbé becsüli meg feleségét.
3. Ne menjetek férjhez vagyonért, vagy olyanhoz, akiről észre veszitek, hogy keservesen megtakarított centjeitek után érdeklődik.
4. Ne menjetek férjhez olyan emberhez, aki anyjával, testvéreivel rosszul bánik, mert rátok is ilyen sors várna.
5. Ne menjetek férjhez káromkodó, részeges emberhez, mert biztos nyomornak néztek elébe. (m.)

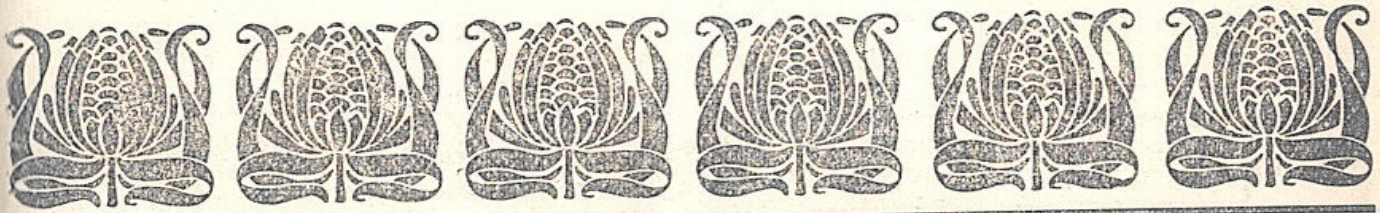

KRÓNKA.

Elhamarkodott ítélkezés. A legutóbbi talián földrengés és emberhalál hírére némely kurtaeszű azt fittogtatja, hogy ha van is Isten, nem lehet ő jó, se könnyörületes, mert oly sok ezer embernek vette el részint az életét, részint kenyerét, sőt egy egész országot is nyomorba döntött. — Az ily nagyképüsködésre ennyi válasz is elég: I. Minden valamire való bíró csak akkor ítél, miután már a vádlottat is kihallgatta. Te a megvádolt Istentől nem is kérdezted meg, miért engedte meg e nagy szerencsétlenséget, s már is elítéled. Milyen bíró vagy hát? — Várd be az utolsó ítélet napját, majd akkor sok titok derül ki. — II. Honnan tudod, hogy az Isten a hirtelenül megholtak egyikén se könnyörült? Megkérdezted őt, vagy a halottat? Nem hallotad-e, hogy a megtérésre és bűnbocsánatra némelyiknél egy pillanat is elég? Csakhogy ezt a szerencsés pillanatot nem igen szokta osztogatni Isten olyan haldoklóknak, akik életükben folyton folyvást gáncsokodtak ellene.

‡ **Mire való a papok pénze?** A római pápa, minekutána már egy millió lirát kiosztatott a délolaszországi földrengés szegények között, kijelentette, hogy az elárvult talián gyermekek közül egyezret saját költségén fog ember sorba neveltetni — Shanley north dakotai püspök meg saját zsebéből rögtön egyezer dollárt küldött a károsultaknak, és csak ezután rendelte el egyházmegyéjében a gyűjtést. — Pedig az amerikai taliánok tán még egy dollárt is adtak neki — stólába.

„SZERKESZTŐI ÜZENETEK.”

(Mozgófényképek.)

***Honolulu.** (Sziget a csendes oceánon.) Érdekes, hogy ön kifogásolja azt a verset, amit én irtam, holott az ön levele véte-lekor még meg se jelent. Legyen nyugodt. Ha azt írom, hogy „fizess” — senki nem fizet. De ha versben írok, majd meglátja, hogy dül a pénz. — Üdvözlöm az odavaló magyarokat! . . .

***Timbuktu.** (Afrika.) Kedves oltártestvér! Ön Afrikában magyar hitközséget alakítani, csak az bántja, hogy sok az em-berevő ott. Tanácsot kér. Én ajánlom, hogy jöjjön pár évre Amerikába. Itt nem közönséges embereket, hanem csak papokat fálnak fel. Itt ebből a hü tapasztalatból megtanulhatja, hogy kell Afrikában hitközséget alakítani. — Üdv a magyaroknak!

***Novaja Vremja.** (Oroszország éjszaki része.) Nagyon jól esik, hogy a Hajnal oda rendesen jár, és hogy be akarnak irat-kozni a passaici hitközségbe. Furcsa! Hiszen itt van a magya-roknak rendes szép templomuk és van még legalább is ezer em-ber, aki nincs a hitközségben. — Tehát csak jöjjenek.

OTTLIK ISTVÁN

honfitársunkat (east chicagói lakos) mint a Hajnal utazó ügynökét felhatalmaztam, hogy az Egyesült Államok területén elő-fizetőket gyűjtsön, pénzt felvehessen és nyugtázhasson.

Messerschmiedt Géza.

Tartalom. Nagyasszonyunk avatásra menetele. Irta **Dénes Ferenc** Monesseni plebános. — Nem hiszek. Irta **Csernitzky István** so. norwalki plebános. — „Én Uram, én Istenem!” Irta **Kubek A. Emil** mahanoy city-i gör. kath. lelkész. — Isten nélkül nincsen békeség — Hit nélkül nincsen boldogság! Irta **Balázs Mihály**. — A katolikus zárandok Rómában. Irta **Grósz Ferenc** perth-amboy-i plebános. — Leányok itt a farsang. Irta **Messerschmiedt Géza** passaici plébános. — Krónika. Irta **Csernitzky István**. — Apróságok. — Kép.

HIRDETÉSEK.

 A Fő tisztelendő római-és görögkatholikus papság szives figyelmébe ajánljuk a Háj-
 :: nal kiadóhivatalában hapható ::
keresztleveleket és
házassági leveleket.

 Latin nyelven. Finom papíron.
 12x17 nagyságban. Darabonként 2c.

TANÍTÓ KERESTETIK.

aki angolul jól beszél, legyen bár magyar, német, francia vagy tót. Canadába, Saskatchewanba. Fizetés évi \$600.00.

Bővebb felvilágosítást ad:

Rev. J. Pirot, Whitewood, Sask. Canada.

Magyarok :: :: :: telepedjeteK!

Most épül Passaicon egy gyár. Hétszáz ember dolgozik rajta, hogy szeptember 1-én, 1909-ben készen legyen és megkezdhesse a munkát. Háromezer ember fog munkát kapni ebben a gyárban az első esztendőben és 7000 később. E körül a gyár körül fekszenek a mi telkeink, melyeknek ára

150 Dollártól 500 Dollárig

könnyű lefizetéssel. Egy telek után 10 dollárt kell lefizetni, a többit

5 dolláros havi részletben.

Jöjjenek, tekintsék meg telkeinket s győződjenek meg személyesen. A telkeken levő irodánk minden vasárnap délután 2 órától kezdve nyitva.

Házat építünk a telkére és a helyett, hogy házbért fizetne, vegyen a házbérért házat s lakjék a magáéban. Olcsóbb is és háza is van!

Irjon magyarul erre a címre:

SADDLE RIVER LAND Co.

115 Broadway -- Rooms 1525-1526. -- New York City.

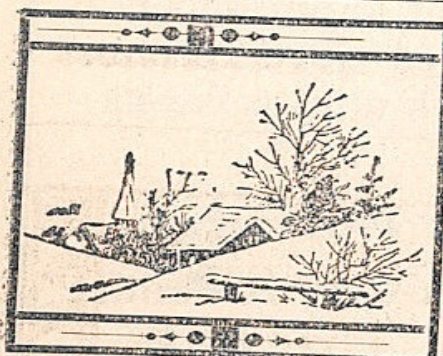
MUTATVÁNYSZÁMOKAT bárkinek szivesen és ingyen küld a Hajnal kiadóhivatala.

Legszebb, legolcsóbb, legalkalmasabb ujévi ajándék az
 Ó- és Újszövetség története képekben azaz

A KÉPES BIBLIA

50 színes kép magyarázattal! 100 oldal!
 Diszes vászonkötésben. Ára 80 cent.
 Megrendelhető a Hajnal-nál.

Campbell Morrell & Company

A legolcsóbb bevásárlási forrás

ÉPÜLET-ANYAGOKBAN

Téglát, meszet, cementet, anyagcsöveket stb. minden
 fajtában, pontosan és a legjutányosabban szállítunk.

Cím: Campbell Morrell & Co. Park Place &
 Water Street, — PASSAIC, N. J.

The Passaic Trust and Safe Deposit Co.

a Main és Bloomfield Ave. sarkán. — PASSAIC, N. J.

...Passaic legrégebbi takarékpénztára...

20 éves fennállását valóságos áldásként emlegeti Passaic lakos-
 sága. Megbízható, gyors és szíves kiszolgálás.

Betett pénzek után 4% kamatot fizet.

A társulat széleskörű pénzküldő irodával is rendelkezik,
 mely Európa minden országába rövid idő alatt szállít pénzeket.

BISCHOFF'S BANKING HOUSE

Alapított 1848-ban. NEW YORK CITY. 237 Broadway.

Pénzeket Magyarországra gyorsan és olcsón küld. — Pénzeket a világ
 bármely bankjába letétbe helyez. — Pénzbetéteket elfogad kamatozás végett.
 Hajójegyeket Európába és vissza a leggyorsabb hajókra — legolcsóbban ad.

Vámházi ügyeket röviden lebonyolít. Magyar levelezés!

HENRY BISCHOFF & Co.

AKI házat akar építeni, akinek magán-vagy középület,-hivatalos helyiségek, termek stb. célszerű és okosan készített tervezetére van szüksége. AKI ki akarja kerülni az építéssel járó kellemetlenségeket, AKI jól és tartósan épített házat óhajt : Az forduljon ezen címhez

...Cortland G. Van Winkle architect...
 National Bank Bldg, 43 és 44. sz. terem Passaic, N. J.
 16 éve építészmérnök. :: Számos elismerő nyilatkozat.

Nem kell oda fáradni, írjon egy kártyát s ő maga fölkeresi Önt.

: Telefon: : 1734 Passaic.	LABAS ANDRÁS	102 2-nd St. Passaic, N. J.
Temetkező és Bebalzsamozó Intézete.		
Minden e szakmába vágó megbízatásnak lelkiismeretesen, pontosan és olcsón tesz eleget. Kocsik temetésekre, esküvőkre, betegek részére, kirándulásokra, díszmenetekre, bármely percben olcsón kaphatók.		

.....	ERNEST A. MOORE
Tűz ellen ::: :::	BIZTOSÍTÁS	szélvihar ellen :::
229 MAIN AVENUE, PASSAIC, NEW JERSEY.		
: Elsőrangú társulat. :		
Jelentkezőket elfogad Biczák A. Károly 222 3rd St. Passaic, N. J.		

Mrs. F. Rowinski	<u>51. Monroe St. Passaic, N. J.</u>
Temetkezési és Bebalzsamozási Intézete. Kocsik temetésekre, esküvőkre, betegek részére, kirándulásokra, díszmenetekre - éjjel-nappal kaphatók. - Telefon: 396. L. 1. Passaic. - Jutányos árak!	

MOSKOVITZ EMIL

.. 182. SECOND STREET PASSAIC, N. J. ..

A legkitünőbb, legtartósabb és legcsinosabb bútorok raktára. — Különösen berendezve a magyarság igényeire. Mindennemű házi tárgyak; párnák stb. — Közkedvelt bevásárlási forrás.

◆◆ I. H. MAAS. ◆◆

Passaici magyarság kedvelt fényképésze. Minden e szakmába vágó rendelést, felvételt tisztán, gyorsan finoman eszközöl. Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10-ig. J. H. MASS fényképész. - 37 Monroe St.

M. EHRENFELD DIVATÁRÚ UZLETE

...190--192 Second Street, Passaic, N. J...
A legolcsóbb bevásárlási forrás. Menyasszonyi ruhák, keresztelő ruhák. A legdúsabb választékban mindenféle ruhaszövetek! Forduljon bizalommal e régi jóhírnévű magyar céghez. Feliratos síri koszorúk raktára.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50,000 dollár.

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

— Vidéki betevőkre különös gondot fordít. —

Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvesz
 a „HAJNAL“ kiadóhivatala.

Az én versem.

(RHAPSODIA-UGRÁNY.)

(Megjegyzem, hogy életemben egyszer faragtam verset, még kis diák koromban' azért is alaposan ki kaptam. — Lássuk, hátha jobb ez a mostani.)

KEDVES OLVASÓM

Im olvasd a Hajnalom (?)
De ne olvasd potyára,
Mert ma napság papirosnak —
S más nyomdai dolognak
Bizony nagy az ára. (no még elmegy.)

Mindenemet odaadnám
Csak olvasd a szépet;
Te olvasod, de nem fizetsz
Kí látott ily népet! (Mi? ez oszt rím.)

No de azért nincs semmi baj,
Csupán arra kérlek
Fizesd meg a tartozásod
Hogyha akad pénzed. (Brr!)

Hogyha nincsen, az se nagy baj,
Majd ad a jó Isten;
De egy levelezőlapon mégis megirhatnád,
Hogy „most pénzem nincsen.” (Jujj!)

Szivesen küldöm a Hajnalt,
Szivem olyan mint a Bazalt (köszikla)
Csak szerezz új előfizetőt,
Aki helyetted is fizessen elő . . .

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segedelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-írját a világhírű wörishofeni plébános, a néhai valóság „Father Kneipp“ csalhatatlan gyógyításával. Négy esztendői amerikai lekipásztorkodásom alatt 2900 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelek. De még néger is. Kedves magyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panaszolta el baját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemetlenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálairat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot meríthet belőlük. Tifuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázatot --- mondhatnám --- egész könnyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó percben, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szívbajában sehohsem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes. — Hideg víz, biztos hatású füvek, szigorúan megszabott életmód. — Honfitársaimnak hármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK
magyar plebános,
a „St. John Kneipp-Sanatorium“ igazgatója.
ALPHA, N. J.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete...

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. :—

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35.000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállít Magyarországra, valamint bármely világrészbe. Kérem egyúttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországhól kihozatni, például birtokeladásból, árva-pénziárból, takarékpénziárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbízott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkísérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállíttatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Útbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szívesen adok

  H A J N A L.

No. 2. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Febr. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben